

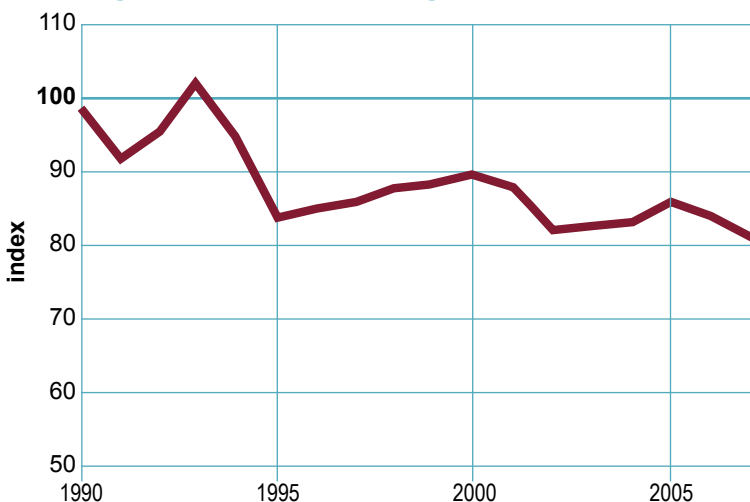
1. Broedpaaraantallen

Voor het bepalen van het aantal broedparen wordt de [territoriumkartering](#) gebruikt. Deze manier van tellen vindt plaats in het kader van het Nationale Weidevogelmeetnet waarin provincies, SOVON en het Centraal Bureau voor de statistiek (CBS) samenwerken. Het meetnet is onderdeel van het Netwerk Ecologische Monitoring en heeft als startjaar 1990. Jaarlijks inventariseren professionele en vrijwillige tellers ruim 1000 proefvlakken van minimaal 50 hectare verspreid over het land. De coördinatie is in handen van SOVON en de verwerking van de resultaten in statistieken wordt verzorgd door het CBS.

Aantallen nemen af in Europa

Weidevogels komen vooral voor in landbouwgebieden. Verandert de landbouw, dan verandert op de lange duur vaak ook de soortensamenstelling en de aantallen per soort in die gebieden. Dit speelt niet alleen in Nederland, maar ook Europees en mondiaal. Op Europees niveau bepaalt de ontwikkeling in aantallen broedparen van 36 soorten gezamenlijk de [Farmland Bird Index](#), een graadmeter voor de natuurwaarden van het platteland. Vanaf 1980 blijken de vogelsoorten van het boerenland sterk in aantal achteruit te gaan. Sinds 1980 is de totale populatie met ruim 40% afgenomen en gerekend vanaf 1990 met 20%. Vanaf 1997 heeft de populatie zich gestabiliseerd op dit niveau.

Algemene boerenlandvogels, Europa

Bron: EBCC/RSPB/BirdLife/
Statistics Netherlands

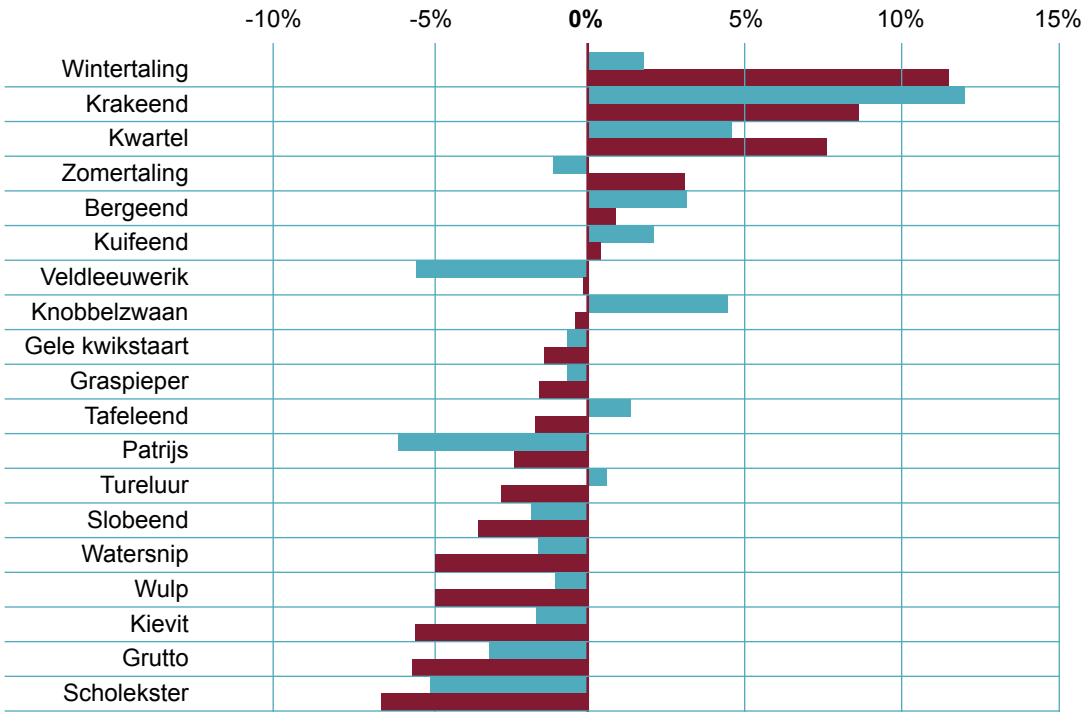
Afname in Nederland nog sterker

In Nederland zien we de sterkste toename bij een aantal *eendensoorten*. De krakeend neemt al jaren sterk toe, maar recent kenden ook wintertaling en zomertaling enkele opvallend goede jaren. De tafeleend daarentegen laat een omgekeerd proces zien; na een langzame toename vanaf 1990 neemt de soort de laatste vijf jaar weer af. De slobeend lijkt steeds harder achteruit te gaan.

Zangvogels als graspieper, gele kwikstaart en veldleeuwerik nemen de laatste vijf jaar beperkt in aantal

af, maar de afname van de eerste twee lijkt zich recent te versnellen. Voor de veldleeuwerik geldt dat de ware decimering in de jaren daarvoor heeft plaatsgevonden. De sterkste afname zien we bij de *steltlopers*. Vooral de achteruitgang van de scholekster in de laatste vijf jaar is opvallend groot: gemiddeld per jaar ruim 5% en dat betekent in 5 jaar tijd 25% minder broedparen. Bij grutto, kievit, wulp en watersnip is een vergelijkbare aantalvermindering te zien.

Jaarlijkse aantalverandering

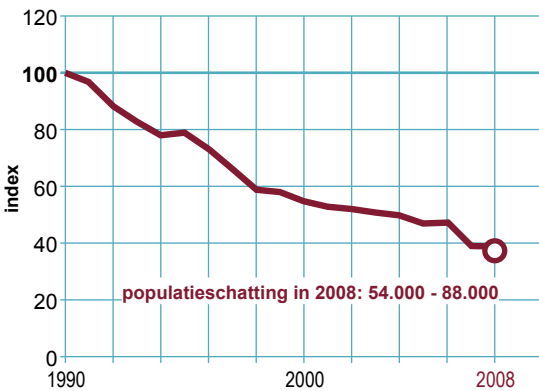
■ 1990 - 2008 lange termijn trend
■ 2004 - 2008 korte termijn trend

Aantalontwikkeling verschilt per regio

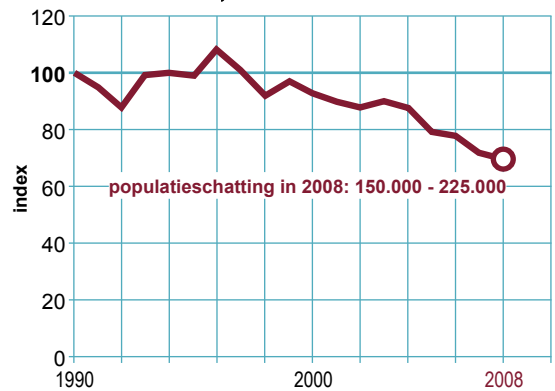
In de grafieken is de aantalontwikkeling van jaar op jaar te zien. Deze verschilt tussen de soorten. De **scholekster** is sinds 1990 gestaag achteruit gegaan. De **grutto** vertoont hetzelfde patroon, zij het dat er een kleine opleving rond 1994 is geweest. De achteruitgang van de **kievit** is rond 1995 begonnen. De **tureluur** deed het lange tijd goed en nam zelfs toe, totdat rond 2000 ook bij deze soort een neerwaartse tendens inzette. Gevolg is dat we in 2008 resp. op 40%, 50%, 70% en 100% zitten van de aantallen in 1990.

Als Nederland wordt opgedeeld in een aantal regio's, blijkt dat in de laatste vijf jaar voor de vier talrijkste steltlopers de sterkste afname wordt gevonden in de veengebieden van Noord-Nederland en de kleinste in de veengebieden van West-Nederland. Maar tussen de soorten bestaan soms opmerkelijke verschillen. In het rivierengebied gaan grutto en kievit momenteel vier keer sneller in aantal achteruit dan tureluur en scholekster. Op de zandgronden gaat de grutto jaarlijks met zo'n 12% in aantal achteruit, terwijl de kievit jaarlijks met 'slechts' 5% afneemt. De kievit is de enige soort

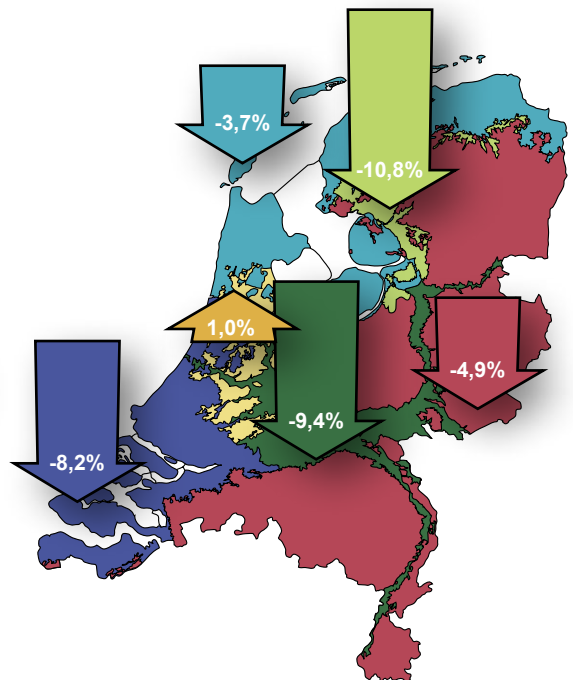
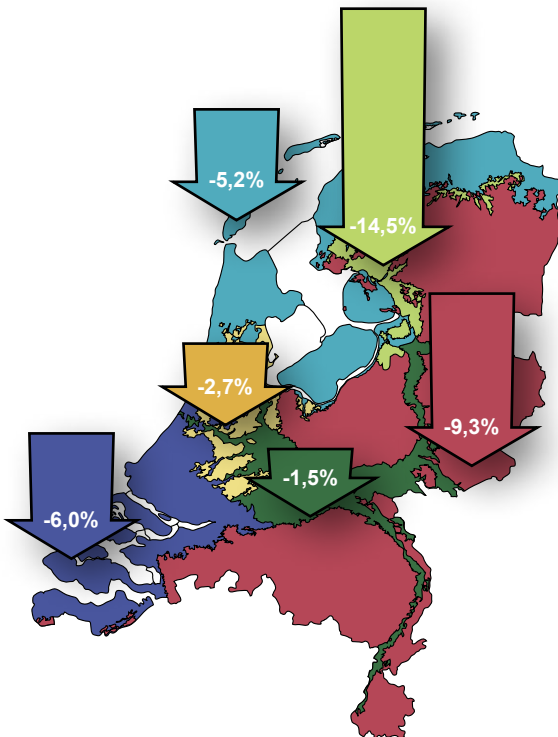
Scholekster

Kievit

Jaarlijkse populatieverandering in de periode 2004-2008

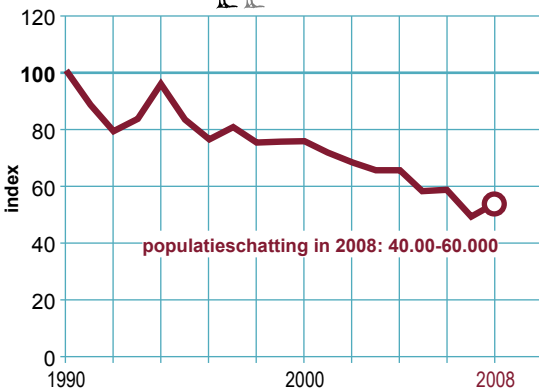
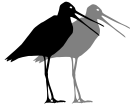
die in één regio (veengebieden van West-Nederland) een jaarlijkse toename laat zien van ongeveer 1%.

In het algemeen neemt de scholekster het sterkst af in de veengebieden van Noord-Nederland, de zandgronden en de zeekleigebieden. De Kievit en grutto kennen de grootste verliezen in de veengebieden van Noord-Nederland, het riviereengebied, de zuidelijke zeekleigebieden en op de zandgronden, terwijl dat voor de tureluur geldt in de noordelijke veengebieden en op de zandgronden.

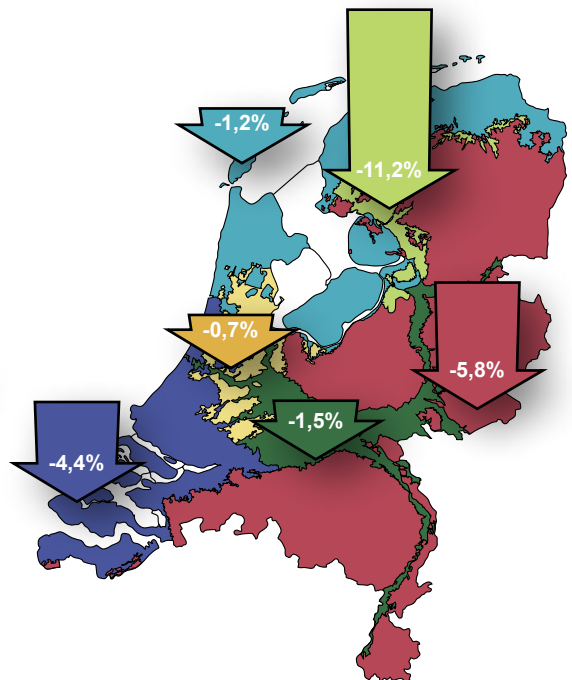
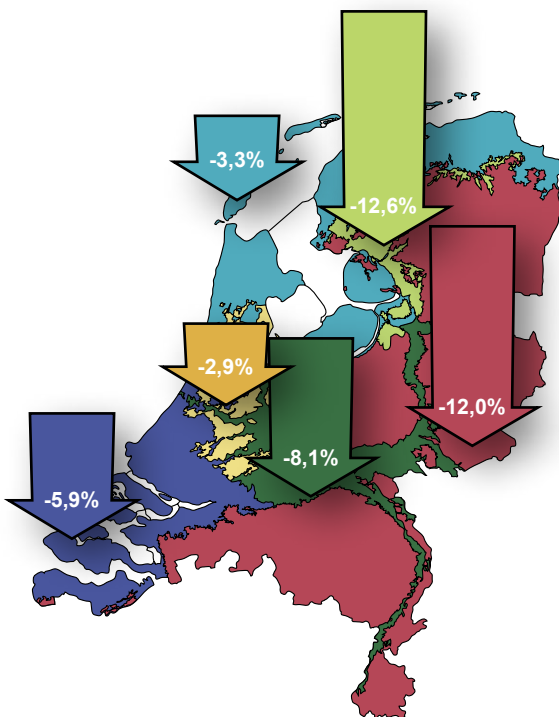
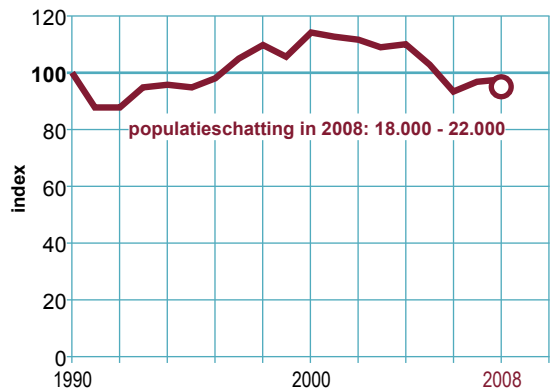
Grootte van de pijlen geeft de mate van jaarlijkse aantalverandering weer gerekend over de periode 2004-2008. De kleur geeft de fysisch-geografische regio aan:

- Zandgronden
- Laagveen-West
- Laagveen-Noord
- Riviereengebied
- Zeeklei-Noord
- Zeeklei-Zuid

Grutto

Tureluur

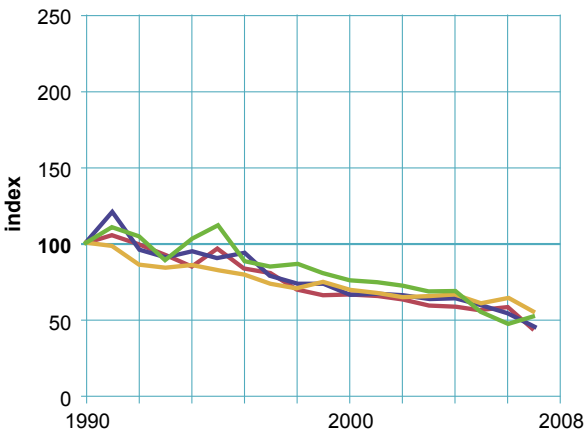
Type landgebruik nauwelijks van invloed op aantalontwikkeling

Er is onderscheid gemaakt in **bouwlandgebieden** (meer dan 75% van de plotoppervlakte is bouwland), **graslandgebieden** (meer dan 75% van de plotoppervlakte is grasland), **gemengde gebieden** (meer dan 25%, maar minder dan 75% van de plotoppervlakte is gras- of bouwland) en **reservaten** (meer dan 75% van de plotoppervlakte is reservaat).

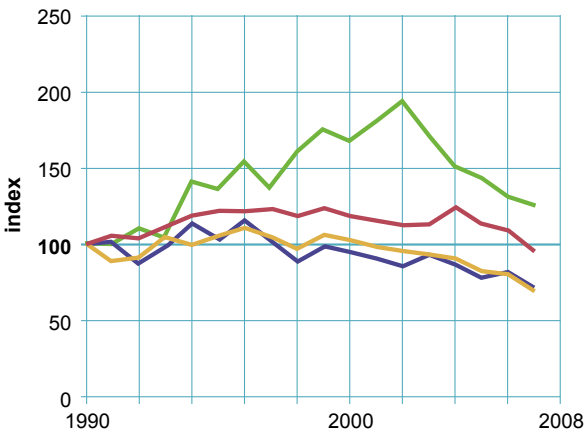
De **scholekster** neemt in elke type landbouwgebied

even sterk af. De **kievit** vertoont daarentegen verschillen. Op bouwland is tot 2002 nog sprake van een sterke toename, maar daarna neemt het aantal broedparen sterk af en belandt het aantal weer bijna op het niveau van 1990. In de andere typen landbouwgebied is de aantalverandering minder uitgesproken. Lange tijd blijven de aantallen min of meer stabiel, maar ergens rond de eeuwwisseling zien we ze langzaam afnemen. De **grutto** komt niet voor in pure bouwlandgebieden. In gemengde gebieden is de achteruitgang het sterkst, maar ook in reservaten treedt achteruitgang op. De

Scholekster

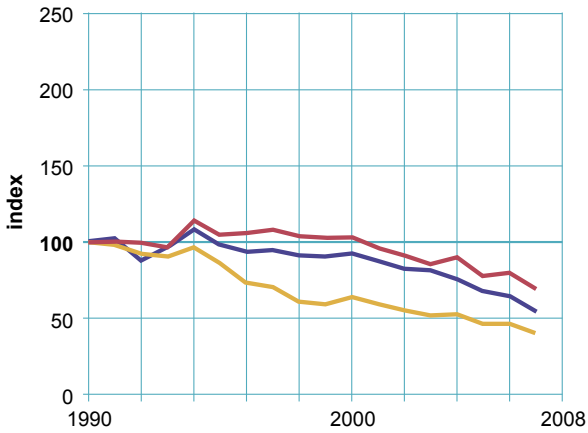
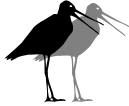
Kievit

tureluur ontbreekt eveneens in pure bouwland-gebieden. In gemengde gebieden nemen de aantallen af. De langjarige populatiegroei in de graslanden en reservaten is sinds enkele jaren in een afname veranderd. Hierdoor zijn de aantallen op grasland al beland onder het niveau van 1990, die in reservaten nog niet.

- Bouwland
- Grasland
- Gemengd
- Reservaten

Grutto

Tureluur

